

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Az előfizetésnek a kezdő napján	10. kor.
Előfizetés...	6. -
Előfizetés...	20. kor.
Előfizetés...	5. -
Előfizetés...	24. kor.
Előfizetés...	6. -

Politikai
napilap

Előfizetés minden nap, a kiadás napján...

A szerkesztőség kéziratok visszajuttatására...

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők

XII. évfolyam 204. szám.

Nagyvárad

Csütörtök, 1916 szept. 7.

Az oroszok nem tudnak tért nyerni.

Erdélyben nincs esemény.

Keleti harctér. Budapest, szeptember 6. (Hivatalos.) Románia elleni harcra. Előretolt hírszerző osztagok csatározásaitól eltekintve semmi különös esemény.

Károly főherceg lovassági tábornok hadseregarcvonala. A Kárpáti arcvonalon az ellenség tegnap megnyitotta heves támadásait. Nehezen kiküzdött kis előnyöktől eltekintve az ellenség minden térnyerési kísérlete meghiúsult. Halicstól keletre is elkekeredett ütközet folyt. Többszöri eredménytelen támadás után az ellenségnek végre sikerült egyik harcvonalrészünket visszanyomni.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregarcvonala. Zloczovtól keletre leghevesebb tüzéségi előkészítés után véghezvitt ellenséges támadások részben akadályainknál, részben zárótüzünkben összeomlottak. A többi arcvonalon mérsékelt tüzéségi tevékenység és aknavető tüztől eltekintve semmi különös esemény.

Olasz és délkeleti harctér. Budapest, szeptember 6. (Hivatalos.) Semmi különös. Höfer. (Min. eln. sajtóosztály.)

Velencét és Gradót bombáztuk.

— Események a tengeren. —

Szeptember 4-én este egyik tengeri repülőrajunk Velence és Grado katonai telepét sikerrel bombázta. Egy tengeri repülőgép nem tért vissza.

A tengerészeti vezérkar főnöke. (Min. eln. sajtóosztály.)

Nagy harcok az oroszokkal.

Budapest, szeptember 6. (Saját tudósítónktól.) A sajtóhadiszállásról jelentik: Az orosz támadások minden elképzelhető erővel folynak Fundul-Moldovától délnyugatra nyílt rohamokat kockáztatnak az oroszok. Moldovától nyugatra s Zebietől délnyugatra zárótüzzel támadásra kergett oroszok behatoltak a német állásokba, de a poroszok ellentámadásba mentek át. Az örületes harc még tombol. A Tatárszorostól északnyugatra egyfolytában öt orosz roham omlott össze.

A Frankfurter Zeitung haditudósítója szerint az oroszok rettenetes veszteségeket szenvedtek. Swinichynél 3 nap alatt 7-8000 orosz halottat számláltak meg.

EMIR arcmosó

a leg tökéletesebb készítmény izzadó, fényes, zsiros, atkás (mitesseres) arcra! Értéktelen utánzatoktól óvakodjunk!

Naponta többször, ha arcunkat „EMIR”-rel bedörzsöljük, az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés, lehetetlen finomságu harmattal lenne bevonva. Egy üveg ára: 1 korona 50 fillér.

Kapható: **Németh Pál** gyógyszerész **Arany Kereszt** gyógyszerárában Szent László-tér. Városháza mellett. Csanda Endre „Rákóczi” gyógytárában, Csillag gyógyszertár Szacsavay-utca, a Vadász drogériában és Farkas István Apolló drogériájában.

Andrássy Gyula a delegációkról és diplomáciánkról.

A képviselőház ülése.

Budapest, szept. 6.

Beöthy Pál elnök negyed tizenkettőkor megnyitotta az ülést.

Elfogadták harmadszori olvasásban az adójavaslatokat.

Ezután Andrássy Gyula gróf megindokolta a delegációk egybehívásáról való indítványát. Ha ilyen időben nincs szükség a delegáció intézményére, amelyben a magyar és osztrák parlament együtt működhetik, kérdés, miért van rá szükség normális időben? A delegáció egybehívása gyakorlati szempontból is szükséges. Lehetetlen a külpolitika részleteiért, eredményeért a miniszterelnököt felelősségre vonni. A delegációk már összetételükben fogva arra valók, hogy kényes külügyi kérdéseket elintézzenek.

Támadás diplomáciánk ellen.

Most csak az a kérdés, lehetséges-e a mai körülmények között nyilatkozatot is tenni? Kétségtelen, hogy ausztriai néptörzsek egyes részei hátlenek voltak. A törvények azt mondják, hogy a delegációk évenként kiegészítetnek és mindaddig, míg a kiegészítés megtörténik, az előbb megválasztott delegációk választása hatályban marad.

A mai külügyi kormány súlyos hibákat követett el olyanokat, amelyek szükségessé teszik az ellenőrzést, de szükségessé teszik a külügyminiszter ellenőrzését, esetleg megbuktatását is, ha kell. Burián tárgyalási módja iskolai példája annak, hogy nem lehet az diplomáciában tárgyalni.

Az olasz háború.

Behatóan foglalkozik az olasz háború diplomáciai előzményeivel. Avarna heroog bécsi olasz követ jelenléteiből Rómában azt az impressziót meríthették, hogy Burián hiábavaló vitákat rendez, csak huzza halasztja a tárgyalásokat és nem ismeri fel az igazi olaszországi helyzetet. Így a meg egyezés szinte megvalósíthatatlan volt. Mi csak akkor mentünk ajánlatokkal Olaszországhoz, mikor Olaszországnak már meg-

volt a szerződése az antanttal. A folytonos lekésés egyenesen szégyenletes.

A román háboru.

A román háboru előzményeiről a kormány érdemesnek sem tartotta tájékoztatni a Házat. Ugy tudom, tétettek bizonyos ajánlatok Romániának, amelyeket azonban a román kormány tudomásul sem vett. Nevetséges állítás, mintha én Romániának három megyét akartam volna adni. Bulgária megszerzése Románia ellen ügyes sakkhuzás volt, de ez inkább a bolgár király és Radoszlavov érdeme. El ismerem, hogy Bulgáriának ezen természetes hajlandóságát nem rontotta el a hadvezetőség. Legnagyobb hibájának tartom, hogy elhanyagolta. Legerősebb ellenségünknek, Oroszországnak hadserégőt, melynek kilenc hónapi időt engedett, hogy az antant felkészüljön, mindennel elláthassa, az orszok támadása mindenestre nagy lökőerővel oldotta Románia elhatározását. A hadvezetőségnek és kormánynak offenzívával kellett volna nyomást gyakorolni Romániára.

Az, aki ilyen viszonyok között, amikor naponta néhány ezer magyar elesik, új háborút megkockáztat nagy köteleességet mulaszt, bár nem késtem, hogy Románia méltó büntetését elveszi. Elvitathatlan tény, hogy becsapni engedték magunkat, semmi katonai intézkedés nem történt. Senkinek képzettette elő a közvéleményt a bekövetkező dőkre. Tőlünk követelhetik utolsó csep vértünk feláldozását, követelhetik az utolsó garast, csak azt nem, hogy némán, megalázkodva tétlenül nézzünk egy olyan kormányzatot, amelyet szerencsétlennek tartunk. (Percekig tartó zajos taps balról, az egész ellenzék felállva ünnepli Andrássyt.)

Tisza beleegyezik az indítvány tárgyalásába.

Andrássy után Tisza szólalt fel. Mindnyájan egyetértünk abban, hogy osztrák alkotmányos életben funkcionáljunk, de kivételes esetben szükségesnek tartja, hogy Magyarország osztrák ügyek intézésébe nyomást gyakoroljon. Románia magatartásának megváltoztatásáért sem a magyar kormányt, sem a diplomáciát nem lehet okolni. (Nagy zaj.)

Ha nem engednek szóhoz jutni, akkor tudomásul veszem, hogy nem akarnak tárgyalni. Nem engedjük magunkat abba a szituációba belékényszeríteni, hogy mi meghallgatjuk önök tárgyalását, de önök védekezésüket nem engedik szóhoz jutni.

Csodálkozok, hogy augusztus 23-iki felszólalását állandóan félremagyarázzák, felolvassa akkori beszédét, melyből minden gondolkodó ember láthatja, hogy Oroszországnak tett ajánlatunk komoly volt. Tiltakozik az ellen, hogy Andrássy elcsavarja a beszédét. Andrássy azt állította, hogy Oroszországgal szemben tett ajánlatunk növekedtek katonai helyzetünk rosszabodásával és hogy első ajánlatunkat Oroszországnak csak Przemysl eleste után tettük; ennek oka az volt, hogy Sonnino választását később kaptuk, amire megjavítottuk ajánlatunkat. Przemysl eleste különben nem volt döntő katonai fontosságú tény. (Ellentmondások balról.)

Igenis a külföldre nagy politikai hatása volt, de az orosz invázióra nézve nem volt döntő jelentősége. A legnagyobb engedményeket akkor tettük Oroszországnak, amikor Gorlicénél győztünk.

Végül kijelentette Tisza, hogy bár Andrássy indítványával nem ért egyet, hozzájárul napirendre tűzéséhez.

Apponyi a külügyminiszter felelősségét kívánja.

Ezután Apponyi Albert gróf indokolta meg indítványát. A külügyminiszter felelősségrevonása most sürgősebb, mint bármikor, minthogy más mód nincs. Módosítani kell a törvényt, hogy a külügyminiszter megjelenhessen a parlamentben és feleljen cselekedeteiért. Kéri, hogy indítványát Andrássy indítványával együtt tárgyalják és amennyiben delegációkat nem hívnak össze, akkor fogadják el saját módosítványát.

Tisza hozzájárul Apponyi kívánságához. Az elnök szavazás után kimondja a határozatot, hogy a két indítványt együtt tárgyalják, napirendre tűzést később állapítják meg.

Attértek ezután a napirendre: a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adójának tárgyalására. Két órákor az ülést felüggesztették.

Délutáni ülés.

Négy órákor Szász Károly elnöklésével a javaslat tárgyalását folytatták.

Csermák Erőf hozzászólása után félbeszakították és áttértek az interpellációkra.

Polónyi Géza a Németországgal lejáró szerződésünk ügyében interpellál. Kérdi igaz-e, hogy Ausztria Magyarország Berlinben háború előtt kétszáznegyvenmillió koronát deponált Románia javára semleges ségének fentartására?

Választ nem kapott. Károlyi Mihály gróf kijelenti, hogy interpellációját törölteti. Ennek oka, hogy Andrássy, Apponyi indítványainak napirendre tűzése által módjuk lesz mindnyájuknak a háborúval kapcsolatos politikai vitában résztvenni.

Az ellenzék megtorlást követel.

Zboray Miklós: Semére lobbantja Tiszának, hogy Csermákot megvédi. Azt mondta, hogy nem történt semmi baj a menekülőkkel, akik csak a csapatszállítások miatt nem tudták a rendben menekülést lebonyolítani. Tiszát, mint jó magyar embert és mint erős kezű embert ismeri; annak idején, május elején, mikor kértük, hogy a parlament ülését függeszessék fel, mert odakünn vágják a népet, azt felelte, hogy nem vagyunk hiszterikus asszonyok. Emlékeztünk rá, hogy szintizta magyar kerületek képviselőit kiviteltte a tereméből. Tehette, mert a hatalom kezében volt. Nem lett volna sokkal szebb, ha a helyett, hogy leplezte a hibákat, elvállalta volna és vaskezével ne csak mindég a szegény magyar nemzetre üt, hanem felfelé sulyt és megígérte volna, hogy élére áll a vizsgálatnak és megtorolja az elkövetett bűnöket. Lehet, hogy őt miniszterelnök ur félrevetették, de a közutálatba már beleplántálódott, hogy árulás történt. (Nagy zaj a jobb oldalon. Az elnök folytatja esenget.)

Egy hang jobbról: hangulatkeltés! (Nagy felháborodás a baloldalon.)

Pozsgay Miklós átkiált: A székelymentes nem üzlet.

Molnár Béla indulatosan visszakiált: Kinek mondta?

Pozsgay: annak, aki az imént átkiált.

Zboray befejezi beszédét: Legyen bátorsága a miniszterelnöknek a hibákat megbüntetni.

Huszár Károly a menekülők mizériáit mondja el. Kolozsváron kereste a kormánybiztos; senki, sem a rendőrség, sem a hatóság, sem magánosok nem tudták megmondani hol lakik. Vizsgálatot kér a miniszterelnöktől.

Győrffy Gyula elmondja, hogy Csikvármegyét a románok éjszaka megrohanták és éjjel Ötvössében a székelyeket, akik baltaikkal ellentállottak, halomra gyilkolták. Ince Domokos képviselőtársamról, aki a vármegyében lakik, ma sem hallottam hirt. Megtorlást követel a vétkesek ellen.

Tisza azt válaszolja, hogy a baj oka nem az, hogy a románok félrevetették, hanem hogy felemelt létszámmal jöttek. A megseleptetés pillanatát felhasználni akarták. Egyébként minden intézkedést megtett, nyugodjanak meg.

Győrffy nem, de a többség tudomásul vette a választ.

A többi interpellációkat törölték. Ülés vége nyolc órákor.

A sommei nagy csata tovább dúl.

Berlin, szept. 6. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

A Somme mindkét oldalán nem esőkön hevesseggel tart a csata. 28 angol-francia hadosztály támad.

A Sommetől északra visszavertük új támadásaikat. Az ellenség egyes szűk helyeken tért nyert. Fleury az övé. A folyótól délre az ide oda hullámzó gyalogharcban a franciáknak a Barleuxtól egész a Chillytől délkeletig terjedő harcvezetési vonalon megújított rohamvonalban első állásunkat megtartottuk. Csak ott üritettük az első árkokat, ahol a földdel egyenlővé tétett. Későbbi támadásokat az ellenség igen súlyos veszteségek mellett visszavertünk.

Meklenburgi, holsteini és szász ezredek különösen kitüntették magukat.

Eztig a Sommetől délre folyó két napos harcban foglyokban a 10 francia hadosztályhoz tartozó 31 tisztet és 1437 főnyi légénységet szállítottunk be és 23 géplegyvert zsákmányoltunk.

Légi harcban védőtűzünkkel lelőttünk 3 repülőgépet.

Kelati harctér.

Lipót bajor herceg vezértábornagy harcvezetési vonala. A Zlocov—Tarnopoli vasutól északra tüzelésünkkel megghiusítottunk orosz támadásokat.

Károly főherceg lovassági tábornok harcvezetési vonala. A Zlota—Lipa és a Dayaszter között az oroszok újra megkezdték támadásaikat.

Sikeretlen rohamok után végre visszanyomtuk az arevonat közepét.

A Kárpátokban a Zabiatól és Schipothtól délnyugatra jelentett harcokban az ellenség kis előnyöket ért el.

A tegnapi nap folyamán számos más helyen hiába támadt.

Tutrakán hét erődje német kézen.

Balkáni harctér.

Tutrakán hét erődjét köztük á páncélos útegeket rohammal elfoglaltuk.

Dobricstól északra derék bolgár bajtársaink visszavetettek nagyobb román erőket.

Ludendorff, első főszállásmester.

* Forolín a legjobb és legbiztosabb toilette szer. kéz-, láb- és hónalj-izzadási ellen. Hüsit! Szagtalant. Ára 1.20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

Hogy állunk a városi kertgazdasággal.

Hol rejlenek a hibák?

Az erdélyi menekültek ellátásával kapcsolatban az a hír terjedt el, hogy dacára a város által fenntartott kertgazdaságnak, a menekültek részére más helyről kellett beszerezni a zöldségterméket.

Mivel a városi kertgazdaság a város egész közönségét közelebbről érdekli, személyes meggyőződést szerztünk, hogy is áll tulajdonképpen a kertgazdaság dolga, — való-e az, hogy a kertgazdaság árubódójában azért nincs már áru reggel fél 9 órakor mert nem képes a kertgazdaság elég zöldségterméket szolgáltatni eladásra?

A kertészeti telepen szerzett tapasztalatainkból azt a meggyőződést merítettük, hogy a kertgazdaság óriási készlet felett rendelkezik, de azt nem hozzák forgalomba.

Minden termelő, még a legkisebb eladásra termelő gazda is, a termésének megfelelő mennyiségét viszi a piacra, nehogy a nyakán romoljon s esetleg a rendes áron alul is tudni igyekszik azokon.

A városnál azonban nem így kezelik a kertgazdaságot, hanem bürokratikus uton. Nem kérdik meg a teleptől, hogy mi a készlet, amit a piacra lehet vinni, hanem a városházánál írják elő, hogy másnap mennyi káposztát, tököt, ugorkát stb. kell a piacra szállítani.

Hogy ez nem helyes, azt megütkezéséssel láttuk tegnap a telepen, ahol a szebbnél-szebb karalábé száz és százával hever s válik hasznavehetetlenné, ott vénül; székérszámra menő pompás, kemény fejaskáposzta ott romlott el, hasadt széjjel, vált használhatatlanná, ahelyett hogy annak idején a piacra vitték volna s esetleg olcsóbban juttatták volna a közönség részére.

Répa, zöldség van elég, de azért kevés kerül a piacra, mert reggel fél 9 óráig nem kelne el, tovább pedig valószínűleg nem akarnak árulni s ezért visznek fel oly keveset eladásra.

Amilyen szép és sok káposzta ott hever tönkremenne, még ha százával adták volna is el a kofáknak, pénzt lehetett volna belőle csinálni. Valósággal úgy kezelik a város a kertgazdaságot, mintha cipőgyár volna, amelynek produktuma ha nem kél el ma, eladható egy hónap múlva is.

A szakértők el vannak ragadtatva a kertgazdaság termelésétől s ennek dacára a mostani eladási szisztéma mellett könnyen deficit lehet az egész vállalkozás eredménye mert irrodából nem lehet kertgazdaságot dirigálni s árakat megállapítani, legfeljebb csak a maximális árakat, mert az áraknak mindig a keresleti és kínálati viszonyokhoz kell igazodni.

Számtalan panaszt kaptunk továbbá a piaci árusító személyzetre vonatkozólag. Előkelő uri asszonyok panaszkodnak, hogy a kiszolgálók gorombák s ezért inkább nem is keresik fel a kertgazdaság áruló helyét.

Itt is, mint a lisztelárusító helyeken a közlekedési alkalmazottak városi tisztviselőknél képzelik magukat, akiknek derogál az árulás s azt hiszik, hogy a közönség van ériők, nem pedig megfordítva.

Azt hisszük, hogy Lukács Ödön főjegyzőnek az itt elmondottokról nincs tudomása, amin százféle gondjai mellett nem is esodálkozunk, s éppen azért hoztuk nyilvánosságra, mert bizunk benne, hogy a kertgazdaság ügyében is rendet fog csinálni.

Akkor aztán igazán hasznára lesz ez az intézmény úgy a közönségnek, mint a városnak.

A székely népvándorlás.

Most jön a nép. — Készülünk a félbehagyott munkák folytatására.

Karavánok vonulnak át Nagyvárad utcáin éjjel s nappal. Erdély felől jönnek, utirányuk Csikszerdá—Brassó—Marosvásárhely—Kolozsvár—Rév—Nagyvárad. Itt pihennek egy napot s mennek tovább Hódmezővásárhely felé.

Batárok, csézák, családi kocsi, brieskák gördülnek végig az aszfalton. Porlepettek mind s ha hátul sok a pakk, elől viszont sok a gyerek. A nép körülállja őket s kérdezősködik, ismerősökről, eltűntekről tudakozódik tőlük egy egy Nagyváradra szakadt nagyszabeni vagy brassói menekülő. Szivesen felel a férfi, míg az asszonyok napról égett arcukat törülgetik s vizet adnak a gyerekeknek. Mindannyiukon látszik a megkönnyebbülés, hogy végre hátuk megett érik Erdélyt, fenyegető mód rémeivel s a Királyhágón túl vannak.

Már tegnap Marosvásárhelyről is jöttek menekülők, köztük Kálnoki Bedő Sándor a marosvásárhelyi ügyvédi kamara elnöke és zágoni Bodolla Ferenc dr főügyész, akinek fogatait a Szilágyi Dezső-utcai Lakatos házában helyezték el, míg őket Olasz Béla dr tbb. tag vette oltalmába.

Tegnap a következő főrangú családok érkeztek Nagyváradra: Mikes Árpád né báróné leányaival (Magyarország), Horváth Béla báró (Kolop) családjával, — továbbá a székely családok közül Gyenes Imre bankigazgató (Beszterce) és Zakariás Lukács (Csikszépvíz) családjakkal.

Most aztán jön majd a székely menekülő nép, ökreivel, juhával és egyéb jószágával, a miket maga hajt. Még ennek a menetnek is keresztül kell hőmpölyögni Nagyváradon, hogy aztán arra gondolhas-

sunk, amit félbehagytunk a román betörés miatt. Pally Lajosné már készül a gyűjtőkosikkal, a másik helyen a többi félbenmaradt tervek kezdenek mozogni, erő, erő kell mindehhez és egészség, kitartás, türelem, amit adjon meg nekünk most a magyarok jószágos Istene!

Éjjeli munka a nyugvóállomáson.

A pályaudvari nyugvóállomáson egész éjjel is sok munkát adnak a menekültek az ellátó bizottságnak, mely nem kimélve semmi fáradságot, éppúgy látja el az érkezőket éjjel, mint nappal.

A nyugvóállomáson mindenféle esend. Nincs érdeklődő közönség. A város helyiségében az inspekciosok nagyon megfogyatkozott számban lázasan dolgoznak, a természet néhány villanylámpa teszi világossá. Emellett osztják üvegekbe, uj vedrekbe a teát, gulyást, mely a legnagyobb jótétemény szegény menekülőknek, kik már elindulásuk óta alig ettek valami hideg ételt is.

A társaságnak feje, Szentlélek Kálmán már több napon át teljesít szolgálatot éjjel nappal. Igazán csodálkozhatik rajta mindenki, hogy bírja ki ezt a rettenetes, sok fáradságot igénylő munkát. Ép úgy még körülbelül hatan szintén minden éjjel tartanak inspekción a menekültek ellátására.

Fél kettő felé érkezik a hir egy vonat érkezéséről. A honvédek parancssóra kiviszik rendben a kenyert, gulyást, tojást és teát, vagy fekete kávé és vizet. Az osztás a legnagyobb rendben megy, mindenki tudja a maga dolgát s így nincs zűrzavar, mindenki megkapja rendén a maga porcióját.

Ezután tovább várják a következő vonatot. Közben mennek a katonavonatok. A legények kiszállnak némely vonatból s ők is érdeklődnek a menekült vonat után, mivel soknak a családja van most utban az erdélyi fenyegetett vidékről.

Több menekült vonat érkezik még, éppúgy ellátják, mint a többit, eközben hajnal lett s már szabadabban lehetett dolgozni, nem gálló már a sötétség. Egy 1500 menekültet hozó vonatot jeleznek.

Fél nyolckor megérkezik a vonat, mindenfelől kihergett emberek tekintgetnek ki könnyöngően. Nyolc napja vannak utban. Sok gyermek van a vonaton, mivel nagyon sokan előre küldték gyermekeiket.

Halott a menekült vonaton.

Hirtelen kiáltozások hallatszottak a vonat hátsó részéből. Egy ember haldoklik, hordágyakat kérnek.

A Vörös-Keresztől hordágyat hoz két betegpótló, fölkeresik a jelzett III. osztályú kocsi, de már meghalt a menekült vonat utasa. Jancsó István, kézdívasárhelyi nyug. városi aljegyző volt a halott. Már régebben betegeskedett, amiért egy hónapja

Markovits és Weinberger cég őszi újdonságai

megérkeztek

és pedig: Szövetek, selymek, barchetek, flanellek, blousok, pongyolák, kész női és férfi fehérneműk, valamint ernyők. — Különös figyelmet érdemel a nagy választéku női őszifelőltő és köpenyraktár, mely a legszolidabb olcsó árban lesz kiárusítva.

Costümruhák saját műhelyünkben közismert jó és divatos kivitelben készülnek.

Intézeti gyermekfehérneműk, harisnyák, kötények.

Telefon 11-09

nyugdijazták. Már előre gondolható volt, hogy nem bírja ki az utat, de ő mindenáron családjával együtt akart lenni. Az állomáson mikor megállt a vonat, ki akarták vinni a friss levegőre, de az ajtóban összeesett.

Visszavitték az egyik padra, ahol egy pár pere mulva meghalt. Az 55. éves embert nagyon fölizgatta a menekülés, szívszélhűdés ölte meg. Temetése holnap lesz a közkörház halottas házából.

Két áróját, feleségét s a többi négy családtagot a Szent Miklós intézetben helyezték el.

Akik meglopták a menekülőket.

Két katona és az ékszeres börtöndők.

Tegnapelőtt d. u. a Bómer téri Deutsch-féle ékszerész üzletbe beállított egy népfelkelő és különféle drága ékszereket kínált eladásra. Finom, antik dolgokat mutatott, arany karkötőt, nyakláncot, fülbevalót, aranyórát és láncot s más arany csecsebecsét.

Az ékszerész gyanusnak találta a dolgot és értesítette a hidnál posztoló rendőrt. A rendőr előállította a katonát az inspekción tisztviselő Ehrlich Imre elé, ahol Jánosdi Mihálynak mondotta magát. Az ékszerekre nézve azt adta elő, hogy azokat Romániában zsákmányolta.

Természetesen ez a kijelentés elegendő volt ahhoz, hogy egy szót se higgyenek neki. Tüzetes kikérdezés alá vették. Ehrlich fogalmazón kívül Vass Albert és Dienes István detektívek is foglalkoztak vele. A hosszú taggatásnak meg lett az eredménye és a katona vallott.

Előadta, hogy az ő igazi neve nem Jánosdi Mihály, hanem Gressai József népfelkelő. Mezei munkára volt beosztva Kézdi vásárhelyre Benkő István őtani földbirtokos tanyájára. Augusztus 28 iká reggel a román hadüzenet következtében ő is menekült. A földesur, Benkő István a sok podgyász egyrészt felrakatta egy kétfogatu ökörszekerre és utnak indította vele Gressait Nagyvárad felé.

Gressai mire Héjasfalvára érkezett, megunt a dolgot s arra gondolt, hogy a szekerem levő értékes helmik jók lesznek neki. A két ökröt tehát szépen szólnak eresztette, a két legnehezebb podgyászt pedig, amelyben drága ékszerek, ezüst és fehérneműek voltak, magához vette és utnak indult.

Itt akadt össze egy másik népfelkelővel, Karsai Péterrel, aki szintén Benkő István. nál dolgozott mezei munkán.

Karsai valami buszonnégy sertést hajtott a tanyáról. Összebeszéltek, hogy majd a két podgyász tartalmán megosztoznak. Karsai is ott hagyta faképnél a sertéseit és felültek a „zsákmánnyal“ a legközelebbi menekült-vonatra.

Itt Nagyváradon szálltak ki. Felbontották a csomagot és Gressai egy csomó ékszerrel nyakába vette a várost, de szerencsétlenségére az első stációnál rajtavesztett az üzleten.

A rendőrség a vallomás alapján a vasúti állomásnál még a tegnapi nap folyamán kézrekerítette a társát, Karsait is, akinél megtalálták a két táskát a lopott holmikkal.

A táskában igazán értékes antik dolgok voltak. Többek között aranykarkötő, drágaköves mellű, fülbevalók, ezüst kézelőgombok, ezüst edények, ezüst gyümölcsös kosár, drága ezüst evőeszköz garnitúra: kés, kanál villa; egy gránát esüggő, arany nyakék gyámánt köves ékszerek és a legfinomabb minőségű fehérneműek.

A rendőrség mind a két katonát letartoztatta és átadja felettes hatóságuknak.

Boros Magda perselye.

Kis, kerek, nevetős persely állott a Nagyvárad Friss Újság kiadó szerkesztő-talajdonosának irodájában az asztalon. Kedves kis takarékpersely, amely mosolygva nyelte a szájába dobott fényes aranyakat s beteges ezüstitket.

Telt telt a persely, nehezedett, kövéredett, ragyogott belőle a sok sok pénz. Névnepok emlékei, ünnepek örömeire adott pénzdarabok gyűltek össze s az arany halvány ragyogása összevegyült az ezüst hideg csillogásával.

Boros Jenő leányának, Magdának, gyűjtötte a kis vagyont, a melylyel további céljai voltak. Jótékonyság a kis kezek útján, katonái életre segítése, menekülők s ilyenek rejtőztek e persely mélyén. De jött a végzet s eltűntette a pénzörző perselyt a bennelevőkkel.

Ugy jelentették, mint a esaták után a hiányzó katonát: Eltűnt. O, prózai szó, ellopták. Eltűnt egy éjjel, talán nappal, elbujt kinezével a kis persely, a hűtelen, bebujt valami falrepedésbe, lement a pincébe onna kukucskol és lesi, hogy egy kislány hogyan szemerkedik utána, hogyan néz ide oda, vajjon nem bukkan e fel váratlanul.

Ceunya kis persely, hova lettél? Lásd, nem illik er, nem szép tőled, hogy elbujtál. Pajkos, kis esintalan perselyke, jöjj elő, vár téged a kis Boros Magda.

A vármegye a menekültekért.

Biharvármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt Miskolczy Ferenc dr főispán elnökele alatt ülést tartott, amelyen a tagok mindnyájan megjelentek.

Az ülést dr Miskolczy Ferenc főispán nyitotta meg. Megnyitó beszédében a főispán a román betöréssel foglalkozott és utalt az ebből bitelyőlag ránk hárult köteleességekre és teendőkre.

Rámutatott beszédében arra, hogy a háboru alatt a legnagyobb perfidia Románia orvátmadása volt, ami annál inkább csufosabb részéről, mivel velünk hosszú ideig szövetséges viszonyban volt.

Románia orvái támadta meg Erdélyt, katonái oroszva törtek be az ország határára és nyomultak be Erdélybe.

A betöréssel kapcsolatban, Erdély határáról megindult a menekülők áradata, akiket nekünk kell jóindulatu pártfogásunkba venni, s mindent meg kell tennünk, hogy

menekülő testvéreink helyzetén enyhítsünk. Ezért indítványozza, hogy a közigazgatási bizottság alakuljon segítő bizottsággá és meggyeszerre megindított nagyszámu gyűjtést intézze tovább.

A főispán bejelentését egyhangulag elfogadták, és határozatilag kimondották, hogy a gyűjtést egész Biharvármegye területére kiterjesztik, s annak vezetésével a főszolgabírókat bízzák meg.

Bejelentették az ülésen továbbá, hogy a belényessujlaki községi jegyzőt és főbírókat a hadisegélyek elsikkasztása miatt az ügyesség vád alá helyezte, ezért a közigazgatási bizottság felmentette őket állásuktól.

A menekülő gyermekek védelme.

A polgármester felhívása.

Két évet meghaladó véres küzdelem után nemzetünket világtörténelmi hívatottsága újabb megpróbáltatás viharába vezette. A román betörés veszedelme sok magyar családot tett hajléktalanná. Az erdélyi székelység, melynek fiai oly hősi elszántsággal küzdenek véres csatatereken, közvetlen áldozata az oláh hitzegésnek. Menekül az erószak és a gyilkosság elől az anya, akinek férje talán már mint hős elvérzett, vagy még ma is érettség küzd. Menekül a gyermek, az otthonát vesztett, bujdosni kénytelen anyának legdrágább kincsé, nemzeti jövőnknek záloga.

A nagy megpróbáltatásnak ezekben a fájdalmas és nehéz napjaiban a magyar társadalom kötelessége, hogy helyt álljon azokért, akiket már tova sodort a pusztító erőnek kegyetlen áradata. A magyar társadalom hivatott arra, hogy a menekült anyák öléből átvegye a gyermeket és megoltalmazza addig, míg az anya az elhagyott otthonba visszatér.

Az ellenség elől menekült családok gyermekeinek utközeben ellátása, átvétele és elhelyezése oly szent feladat, melynek beváltásához nem a rideg kötelesség, hanem a legnemesebb emberi érzésnek mély gondolata vezet; követeli ezt tőlünk az a törekvés, hogy üldözött és hontalanná vált véreinknek használni tudjunk. A betörés közvetlen áldozatait miattunk is szenvednek, nekünk tehát meg kell osztanunk a gondot, amely őket lesújtotta, az ő gyermekekkel, meg kell osztanunk ágyunkat, asztalunkat és otthonunkat.

Ez alkalommal tehát újból kérelemmel fordulok Nagyvárad város minden áldozatra-kész közönségéhez, illetve a város nemes azvü asszonyaihoz és anyáihoz, hogy azok a gyermekeket akiket az ádáz szenvedély elűzött otthonukból azokat a szegény kis áldozatokat, akik a mi gyermekeink helyett fájnak és éheznek vegyék ideiglenesen gondjaikba, hogy házuknál otthont találjanak.

A késő ősnek derét elviseli a sűrű lombzat, de a tavasznak halvány zöld hajtása elhal, ha az éjnek hidege rálehel. A felnőtt, a megedzett ember elviseli az élet viharát, a gyermeket egy éjnek fagya, éhsége megöli.

Az ellenség elől menekülő gyermekek gyűjtése és szétosztása most van folyamatban. A kormány rendelkezése folytán véreink gyermekeit, országunk belsejébe szállítják, hogy őket részvételjes szívek között elosszuk. Ezen elosztással a Nagyváradra érkező gyermekek elhelyezésének ügyével a Nagyvárad Gyermekekmenhely Igazgatósága van megbízva. Felkérem ezután a város nemes szívű asszonyait és anyáit menjenek a Nagyvárad Gyermekekmenhely Igazgatóságához és ott vegyenek annyit át a menekülő

gyermekéből, ledrágább kincsünkéből, a mennyit erejük elbir, amennyire részvétük és hazaszeretetük serkenti. A gyermekek megérkezését azonnal fogom a város közönségével tudatni, s már most előre jelzem, hogy a gyermekek gondozásba vételére csak ideiglenes, csak arra a rövid időre szól, ameddig dicső hadseregünk szülei és hozzátartozóinak az elhagyott drága otthonukat újból visszaadják.

Nagyvárad, 1916. évi szeptember hó 6-ik napján.

Hazafias üdvözléssel:

Rimler Károly,
polgármester.

Az istállótulajdonosok figyelmébe.

A Nagyváradra érkező erdélyi menekültek által magukkal hozott jószágok részére nagyobb számú istállóhelyiség igénybevétele vált szükségessé. Felkérem ennél fogva az istálló tulajdonosokat, hogy a tulajdonukat képező és még rendelkezésre álló istálló helyiségeket: uton házszám és ferőhelyek megnevezésével közvetlenül a m. kir. földmívelésügyi minisztérium kirendeltségének Rákóczy-ut 36 szám alatt levő hivatali helyiségében szóval vagy írásban esetleg távbeszélő útján (telefonon, szám 1061) jelentsek be. Egyben utalva Nagyvárad város közönségének mindenkor tapasztalt hazafias áldozatkészségére, felkérem mindazokat a kik a tulajdonukban levő istálló helyiségeket fönti célra önként, illetve díjtalanul óhajtnák felajánlani, hogy ezen körülményt ugyanott sajátán bejelenteni szíveskedjenek. Nagyvárad, 1916. szeptember hó 6. Eleméry Ferenc katonai tanácsnok.

Jelentkezzenek a székely hadapród-jelöltek.

A magyar kir. nagyváradai honvéd-hadapródiskola parancsnoksága értesíti az alább megnevezetteket, kiknek jelenlegi címe a parancsnokság előtt nem ismeretes, hogy pályázó fiukat a hadapródiskola I. évfolyamba való felvételi vizsgához folyó hó 20-án délelőtt 9 óra 30 percen Nagyváradon az iskola parancsnokságánál mutassák be.

Csinády Lajos áll. iskola igazgató Sepsiszentgyörgy. Sára György dobánygyári tisztviselő Sepsiszentgyörgy. Vörösmarthy László szkv. os. és kir. huszárszázados Nagyszeben. Turóczi István magánzó Kézdivásárhely. Hirden István geod. intéző Fogaras. Magdó János vármegyei írodatiszt Fogaras. Dr. Fejér Antaló kir. tanácsos özvegy Csikszaroda és Miklósi Endre folyam és tengerhajózási tiszt Orsova.

Elkészült a vízműtelep duzzasztó gátja.

Schenkengel Sándor sikeres munkája.

Ugyancsak leszállott a vízműtelep kutjaiban a víz s a közönséget hiába figyelmeztette a hatóság, csak pocskolta tovább a drága italt. Arra kellett tehát gondolni, hogy a vízmagasságot emeljék.

E célra volt a mérnöki hivatalnak 3-4 évvel előbből terve, amelynek kivitelét ez évben megkezdették. És pedig házilag. Először megcsinálták a Miskolczy szőlő alatt a partvédőfalat betonkockából, azután az új fenékgátat építettek keresztül a Körösön a vízműtelep villamos erővel szivó kutjával szemben.

A munkálathoz katonai munkaerőt kapott a város s a bakák szépen dolgoztak. Betonkockákból megépítették a széles medren áthúzódó gátat, amely most teljesen elkészült.

A gát egy méterrel emeli a víz magasságát s így a vízgyűjtő kutba állandóan elegendő viz szivárog át a szűrőrétegeken. A munkát 35-40,000 koronába került, tehát rendkívül olcsón állították elő a duzzasztó gátat.

Aminek oka a katonai munkaerő s a jó vezetés. Schenkengel Sándor mérnök-helyettes vezette a munkálatokat hónapokon át, esőben, forróságban személyesen ügyelt fel mindenre s csak az 6 kiváló buzgóságának és szakértelmének köszönhető, hogy a gát gyorsan, jól és olcsón elkészült.

HIREK

***

* **Közigazgatási ülső.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ma, csütörtökön délután 3 órakor tartja rendes havi ülését a város házában.

* **Kitüntetett tiszték.** A hivatalos lap közli, hogy a király a 101. gyalogezred belső-Kämmer Ferenc és Sabratzky Ferenc századosokat, Hoffmann Pál tart. főhadnagyot, Bereszy Imre tart. hadnagyot, valamint Zámolyi Szalay-Marosz Tihámér 34. t. e. belső főhadnagyot a katonai érdemkereszt hadiékítményes III. osztályával tüntette ki, azonkívül megparancsolta, hogy a 101. gy. e. belső Littmericzky János főhadnagynak, Riedinger Péter főhadnagynak és Perkács Béla dr. tart. hadnagynak, valamint Pachy László 34. t. e. belső hadnagynak a legfelsőbb dicső elismerés tudtul adassék.

* **Maximálták a krumplit.** A hivatalos lap tegnapi száma közli a miniszteri rendeletet, mely a burgonya maximális árát a következőkben állapította meg: az étkezési krumpli (rózsa, hépehely, magnusi bonum, kifli, továbbá a sárgahéjú és husu) 1916. évi november hó 15-ig december 31-ig beárólag 12 kor. 1917. január 1-től február 28-ig 15 kor., március 31-től pedig 16 kor. Minden más burgonya árát november 15-ig 12 K, november 16-tól december 31-ig 12 K, január 1-től pedig 13 koronában állapította meg a miniszter. Az étkezési burgonyákra megállapított árak kézzel válogatott, legalább tyuktojás nagyságu, egészséges, féreg, kapavágás, sár és földmentes burgonyára vonatkoznak. Oly burgonyáért, mely 5 százaléknál több sárral van beszenyezve, a nem étkezési cölöket szolgáló burgonya áránál is alacsonyabb ár fizetendő a minőség szerint.

* **Sót árul a város.** Tudatom a város közönségével, hogy csütörtök, szeptember 7-től kezdődőleg az összes városi liszt és élelmiszer üzletekben darált só kilogrammonkénti 30 filléres árában lesz kapható. A só csak a lisztkönyv felmutatása ellenében lesz kiszolgálva és minden család hetenként egy hétre egy fél kilogrammot igényelhet. Ugyancsak a lisztkönyv felmutatása ellenében bab is lesz árusítva, minden család hetenként egy kilogrammra tarthat igényt Nagyvárad, 1915. szeptember 6-án. Lukács Ödön polgármester-helyettes.

* **Apologiai kurzus urinők részére.** Az urinők részére hirdettet Apologiai kurzus szeptember 8-án délután 5 órakor az Orsolya zárda nagytermében nyílik meg. A meghívókat szétküldötték. Aki tévedésből meghívó: nem kapott, forduljon Gálly Sándor hittanárhoz (Körös utca 4.), vagy Szent László templom sekrestyéjében. A kurzuson használandó tankönyv: dr. Sshütz Antaltól Katholikus Hittan (I. rész) beszerezhető Láng József Rákóczi uti könyvkereskedésében. A kurzuson csakis meghívóval lehet résztvenni.

* **Ezüst vitézségi érem.** A 4-ik honvéd gyalogezredbeli Jámbor Tódor népf. Csuvár Mihály e. népf. szakasvezető, Vigh Lajos e. tizedes, Kékiró Károly, Karácsony János, Béli János, Boldis Pál, Szemenyei István népfelkelők, Barna Péter népf. őrv., Raggaszkai György népf. e. szakv., azon kívül Buza Sándor honvéd a II. oszt. ezüst vitézségi érmet kapták vitézségükért.

* **Kongregációi élet.** Az Urak Mária Kongregációja ma délután fél 7-kor a szokott helyen tartja rendes összejövetelét.

Az Urak Mária Kongregációja a jövő csütörtökön tartja összejövetelét.

* **Adomány a menekülteknek.** Hersemann Fülöpne 30 koronát, Petrovits Mihály 20 koronát, N. N. 20 koronát küldött szerkesztőségünkbe az erdélyi menekültek részére. Rendelkezési helyére juttatjuk.

* **József bakák üdvözlése.** A következő tábori lapot kaptuk:

Igen tisztelt Szerkesztő ur! Legnagyobb ágyú és fegyvertűzben is szeretettel gondolunk a nagyváradiakra s mindenkor boldogan fogunk visszaemlékezni szeretett szülővárosunkra s a benne eltöltött boldog időkre. Kérjük a tisztelt szerkesztő urat, hogy tudassa a nagyváradai közönséggel. Maradtunk tisztelői, a u. . . i fronton küzdő nagyváradai 37 es József bakák. Brunner József, Genn Gyula, Dankó Béla. Basa Imre, Kiss Imre, Weisz Andor, Birafeld Lipót, Borkonyi Péter.

* **A miniszter sürgeti az árvédelmi munkálatokat.** Bibarmegye alispánjához a földmívelésügyi minisztertől rendelet jött, hogy az összes megyei vízszabályozó társulatok képviselőit írják össze. Ennek kapcsán megállapított, hogy a megyében a belvizek lecsapolására nagyobb munkálatokra lenne szükség. Ennek elvégzésére a vízszabályozási társulatok nagyobb állami támogatást kértek a minisztertől és pedig úgy, hogy amely föld köbméterének megmunkálása egy koronánál többbe kerülne, a többletet a kormány fizesse. A kormány erőlyes leiratot intézett a magyához, melyben a kérelmet elutasítja, mert munkásokat, hadifoglyokat ad erre a célra és ellátásukról is gondoskodik s így nagyobb mérvű hozzájárulásra nincs szükség. Továbbá utasítja a szabályozási társulatokat, hogy a szükséges lecsapolásokat minél előbb teljesítsék.

* **A népkönyha előtt.** A télen idős és ifjabb Orosz Gábort a népkönyha ajtaja előtt találta Bott György detektív, akit egy favágó hívott oda, hogy beakarnak törni a népkönyhába. Oroszék tegadták a szándékot s Zigre Miklós védő érvelését fogadta el a törvényszék tegnap, amikor Orozékot felmentette a vád alól. Dr. Bolza Alfonz gróf ügyész felebbzett a felmentés ellen.

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 41. a legjobb hirtévének örvendő és legrégibb egyházi szerek, ruhák, zászlók stb. gyára. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. Telefon szám 167-43.

Erdélyben megjavult a helyzet.

Budapest, szept. 6. (Saját tudósítónktól.) A parlamentben holnap elintéznék tiz kisebb törvényjavaslatot, utánna az ülésüket keddig elnapolják, amikor Apponyi és Andrássy indítványait letárgyalják.

A Ház folyosóján erdélyi képviselők elmondották, hogy biztos értesülések szerint

Erdélyben a helyzet megjavult, a közgazgatásnál a fejtelenség megszűnt. A katonaság minden intézkedést megtett a read helyreállítására. Számos helységbe a hatóságok az elm enekült lakossággal viszatértek.

A központiak alattvalóit eltávolították Görögországból.

Budapest, szeptember 6. (Saját tudósítónktól.) Athénből jelentik: A központi hatalmak alattvalóit felszólították, hogy 24 órán belül hagyják el Görögországot. A kiutasítottak Florinába mentek, ahonnan Bulgárián keresztül hazautaznak. Az intézkedések nem érintik a központiak diplomáciájának tagjait.

Czernin elutazott.

Budapest, szeptember 4. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Holland jelentések szerint Czernin már elutazott Bukarestből. Oroszországon és Svédországon keresztül hazatér.

Az antant flotta erősítése Pireusznál.

Budapest, szeptember 6. (Saját tudósítónktól.) Secolo jelenti Athénből: Az antant flottát Pireusznál 12 páncélossal és 12 cirkálóval megerősítették.

Dobrudzsa és Konstanza bombázása.

Budapest, szeptember 6. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Wolff-ügynökség jelenti: Német tengerészeti repülőgépek tegnapelőtt bolgár szárazföldi, tengeri haderőkkel együtt sikeresen bombázták román űtegeket, gyalogsági állásokat Dobrudzsában, valamint a Konstanza pályaudvart és olajtartályokat.

* **16 évesek önként jelentkezhetnek.** A Budapesti Tudósító a honvédelmi miniszter felhívását közli, amely szerint az 1899. korosztályúak, a 16 évesek, a népfelkelői kötelesek, a katonaköteles koron tuliak a hadseregbe önként beléphetnek. A belépés módzatait megkönnyítik. A hadköteles koron aluliaknak szóbeli vagy írásbeli szülői beleegyezés szükséges amely utólagos is lehet.

* **Az okányi kulcsár.** Schwartz Lajos nagybirtokosnál volt alkalmazásban 20 esztendőig Adler Mór kulcsár. Derék, dolgos embernek ismerték, aki ellen sohasem merült fel panasz. De megöregedett s azt vették észre gazdái, hogy egyszer négy mázsa korpát rendelt az urasági magtárból, egyszer meg eédulára 5-6 kg. petróleumot vitetett. A korpát a teheneinek adta, a petróleumot meg felhasználta. Ezért feljelentették az öreg kulcsárt s így állott a törvényszék elé tegnap teljes beismeréssel Adler Mór. A törvényszék (elnök Móré Pál dr, ügyész dr Bolza Alfonz gróf) előtt Zigre Miklós dr védő hangsúlyozta, hogy szokásos és tudott dolog a gazda vagyonának felhasználása, megtérítési kötelezettség mellett s ezt nem is tagadta a rokonszenves vádlott, skit a törvényszék 8 napi fogházra ítelt.

* **400 mázsa zabot vásárolhat a város.** A földmivvelésügyi miniszter értesítette Nagyvárad városát, hogy a város és a közönség lóállományának élelmezése szempontjából 400 métermáza zab vásárlására engedélyt ad.

* **Menekülő erdélyi igazságügyi tisztviselők fizetése.** A nagyvárad királyi ítélőtábla elnöke közli a Nagyváradra menekült erdélyrészi igazságügyi állami tisztviselőkkel, hogy az igazságügy-miniszter és pénzügyminiszter szeptember havi illetményeik folyósításával a nagyvárad magyar kir. pénzügyigazgatóságot bízták meg. Azok tehát, a kik hivatali szék helyükön illetményeiket még fel nem vették, annak folyósítása végett személyazonosságuk igazolása mellett forduljanak a nagyvárad magyar kir. pénzügyigazgatósághoz.

* **Menekült zongoratanitónő.** Hägel Elvin okleveles zongoratanitónő, brassyói pénzügyigazgatósági tisztviselő fiatal leánya, zongora órát hajlandó adni s tanítványokat keres. Lakása jelenleg szüleinél, a Szent József utcában van, ahol jelentkezéseket elfogad. Ajánljuk a szülők figyelmébe.

* **Hadikölcsön kötvények.** Az O. K. H. kötelekésbe tartozó Nagyvárad i partestületi Hitelszövetkezet (Mazay Mihály-utca 4. sz. a.) értesíti a nála jegyzett üzletfeleket, hogy a IV. hadikölcsön címletű a kapott pénztári elhemervény ellenében a hivatalos órák alatt átvehetők.

* **Női divatszalon** tulajdonosnő erdélyi menekült, csakis kényesebb izlésű uri családokhoz ajánlkozik napi díjazás mellett. Bármely divatlap szerint készít nappali alkalmi, estélyi vagy bármilyen ruhát. Szives megkereséseket kér Magyaryné, Damjanich utca 18.

* **FAJNYULAK, kiváló példányok** eladók Vizvezeték-utca 37. szám alatt.

* **Eczet** készítéséhez alkalmas garantált vegytiszta eczetsav kapható Farkas István Apolló drogeriájában. Nagyvárad, Rákóczi utca 7/B. Telefon 13-02.

* **Vármegyei főügyészi hivatalba** menekült ügyvéd hivatászerű alkalmazást nyervehet. Ügyészek előnyben részesülnek.

* **Legjobb gyártmányu** kátrány fedéllemez kapható Schwarz és Ullmann vaenagykereskedésében Nagypiac tér.

* **Gyönyörű rózsás arc** a nő legszébb díszje. Az első ránc a szép asszony első igaz bánata. Adjunk tehát neki módot hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO krém és szappant használja. melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára 2 K. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-utca 7/B. Rimanóczy palota.

* **A kávépiacról** közvetlen tudósítás Aszódi Mihály Kessuh utcai főüzletéből Saspalota: Maximált árak kávékban, kész kiváló finom konzervkávé erős finom zamatú, kórházaknak, intézeteknek, gazdaságba és privátházaknak kilója 5 korona 40 fillér. legelskrendű finom pörkölt kávé kilója 14 korona 40 fillér, kapható régi finom francpörkölt kávé, füge kávé, malátakávé és fehérekorméz, csokoládé, cukorka, konyak, tea, rum, szalémi, lipitóturó, szardínia, édespaprika, málnaszörp és osemegék nagyban és kicsinyben kizárólag Aszódinál kapható: Vigyázat csokoládékirály fickem Rákóczi-utca.

* **Polekairtó ROXIN** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-utca 7/B.

* **Macalik József** hosszas éveken keresztül volt katonai karmester, zongora, hegedű, celló és fuvolába alapos oktatást nyújt, a bécsi és budapesti zeneakadémia tananyaga szerint. Cim Beöthy Ödön utca 33. szám.

SZINHÁZ

Heti műsori

Csütörtökön: Mágna Miska.
Pénteken: Cyklámen.
Szombaton: Legénybucsu.
Vasárnap délután: A kisasszony férje.
Vasárnap este: Marci. (Bemutató előadás.)

Kisbérletet 30 A), 30 B), és 30 C) valamint idénybérletet váltani lehet a színház titkári irodájában naponta reggeli 9 órától fél 1 óráig és délután 3 órától fél 6 óráig a színház titkári irodájában.

Csütörtöktől kezdve az első színházi hét minden előadására válthatók jegyek a színházi pénztárnál.

Az első előadás. Ma kezd meg a Szigligeti színház az 1916-17. évi színházi idényt, amelyet a Mágna Miskával nyitnak meg. Ez az operette sokkal élénkebben maradt meg a múlt idényből a közönség emlékezetében, semhogy egyetlen kommentáló szót kellene rávesztetgetni és így esupán a szereposztásról kell hírt adnunk, amely lényegében egyébként a múlt évi. A fő nő szerepeket Sz. Zsigmondy Anna és Vigh Manci játsszák. Új lesz Korláth grófnő szerepében Gazdy Aranka, a régi tagok közül Baracs Iván szerepében Békefi Lajos, Korláth gróf szerepében Rátosi Ferenc, Ivánfi Jenő mint Gida. Miskát Tompa Béla játssza.

Kassics Eszter bemutatkozása Kassics Eszter, a társulat új drámai művésznője, akit a legjobb hírek előznek meg és aki a próbák alatt is már számos értékes művészi kvalitásról tett tanubizonyítást, pénteken este mutatkozik be a nagyvárad közönségnek. Gábor Andor Cyklámen-jének kettős női szerepében.

VIGADÓ mozgó-színház
Szombat, vasárnap.
UJ MŰSOR.
Szombaton és vasárnap négy előadás és pedig: délután 3, 5, 7 és este 9 órakor.

APOLLÓ mozgó-színház
Szept. 6., 7., 8., 9-én.
Boston Cézárja.
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünneppon 8 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

URÁNIA mozgó-színház
Csütörtök, Péntek.
UJ MŰSOR.
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünneppon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

Legújabb táviratok.

Besszarábia hadizóna.

Budapest, szeptember 6. (Saját tudósítónktól.) Stokholmból jelentik: Oroszországban nagy elkeseredés van Moszkvában véres tüntetések, a rendőrség és a tömeg megütözték. A katonaság vonakodott közbelépni.

Pétervárról jelentik: Az orosz hadvezetőség egész Besszarábiát hadizónának nyilvánította.

Milyen az erdélyi front.

Budapest, szeptember 6. (Saját tudósítónktól.) A Neue Freue Presse ma reggeli száma autentikus forrásból jelenti: Románia elleni frontunk jelenleg a következő: A jobbszárnyon csapataink az Orsova szakaszon a Csernától nyugatra állanak. Orsovát nem érintették. Frontunk innen a hátszegi hegységtől délnyugatra és délkeletre húzódik. Majd a határral párhuzamosan halad Riumása és Silu-Romansk között.

Nagyszombatól délre csapataink harcra állanak az ellenséggel. Ezután frontunk Brassótól északra húzódik, majd északnyugati irányba Sepsiszentgyörgytől nyugatra azután a csiki-és gyergyói hegysek nyugati lejtőjén.

Az oroszok a főnyomást a Kárpátokra gyakorolják, hogy megkönyítsék a román csapatok előnyomulását.

TANÜGY

Az első iskolai év megnyitása a nagyváradai Orsolya-rendi leányközépiskolában.

A nm. vall. és közokt. m. kir. minisztertől kapott engedély alapján az Orsolya-zárda megnyitja az 1916-17. iskolaévben a felső leányiskola és leánygimnázium első osztályát.

Ezen osztályba „kizárólag csak oly tanulók vehetők fel, akik a felvétel polgári évenek végéig életük tizedik évét betöltik, a 12 évet még meg nem haladták és nyilvános népiskolától nyert bizonyítványt mutatnak fel arról, hogy a népiskola négy alsó osztályát jó sikerrel végezték.“ A felvételhez szükséges okmányok a népiskolai bizonyítványon kívül még a születési anyakönyvi kivonat és a hiálkoltási orvosi bizonyítvány.

A beírás alkalmával — szeptember 12. és 13. napjain d. e. 9-11 óráig az Orsolya zárda épületében — a jelentkezők személyesen a szülők vagy megbízottai kíséretében kötelesek megjelenni. A beíráskor fizetendő díjak: 10 K beírási díj, ifj. könyvtárra, nyomtatványokra és tanulmányi kirándulásokra 10 K, tanári nyújtódíjra 12 K. Az egész évi tandíj 240 K, (Vall. és közokt. min. 86.100-1916. sz. r. a.), amely azonban négy egyenlő részletben (okt. 5-ig, dec. 5-ig, márc. 5-ig és május 5-ig) is fizethető. Egy-egy osztályba negyven tanulóval több nem vehető fel. (Rt. 44. §.)

Szeptember 14-én d. e. 9 órakor lesz az ünnepélyes Veni Sancte. A rendes előadások szeptember 15-én délelőtt 8 órakor kezdődnek.

NYILTÉR

- HETI ÁRJEGYZÉK.**
- Teás készlet aranyozással 6 személyre . . . . . 6 kor.
  - Kávés készlet aranyozással 6 személyre . . . . . 6 "
  - Feketekávés készlet tálccával Roccoco 6 személyre . . . . . 6 "
  - Mosdó készlet finom fayence . . . . . 8 "
  - Ebédülő készlet aranyozással 6 személyre . . . . . 24 "
  - Függő lámpa csigás felszerelve . . . . . 16 "
  - Befőttes készlet kristály üvegből 6 személyre . . . . . 4 "
  - Gyümölcs készlet majolika 6 személyre . . . . . 4 "
  - China ezüst czukortartó 6 személyre . . . . . 5 "

KÉPREKÉTEZÉS
izlésesen elkészítve.

ABLAK ÜVEGEZÉS
pontosan előnyös árakban lesznek készítve.

KOMLÓS TESTVÉREK
azelőtt Heller Testvérek
Uveg, porcellán, lámpa áru és konyha felszerelési áruk nagykereskedése.
Nagyvárad, Zöldfa-utca 13. sz.
:: Telefonszám 372. ::

SZERKESZTOI POSTA.
B. E. S. J. nek. A jelentkezősek Budapestben történtek, de lehet jelentkezni Nagyváradon is.
A szerkesztésért felelősködni tartó:
Dr. PAPP KÁROLY.

ISKOLA TÁSKÁK

könyvszijak, könyvcsomagoló vásznak. Tornacipők, sárcipők. Fésűk, Fogkefék és szappandobozok.

Fiu esőköpenyek.

Szőnyeg osztályon:
Futószőnyegek már K 1-70 től. Ebédülőszőnyegek, lábtörölők, hentesertakarók, ágy és asztalterítők

a legolcsóbb gyári áron

Haas Lipót
Linoleum

gyári raktárában.
Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. Telefon 463.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya. 21001-1916 szám.

Hirdetmény.

Figyelmeztetem az érdekelt szállásadókat, hogy azokat a butorozott szobákat, amelyek a városi katonai ügyosztály illetve a honvéd állomás parancsnokság kiküldötte által tisztai lakásnak felvették, vagy a jövőben még felvételre fognak, semmi körülmények között másnak ki nem adhatják, mert azok a tisztok, kiknek részére a lakás kiutaltatott, részben már megérkeztek s ha a már kijelölt lakást időközben más foglalná el, ez a legnagyobb zavarokra vezetne. Oly lakás is, melyből az utóbbi napokban oda helyezett tisztok más városba való elhelyezés miatt már kiköltöztek, szintén ki nem adhatók, mert ezen lakások is feltétlenül igénybe fognak vétetni a későbbben érkező tisztok részére.

A tisztai szállásoknak kijelölt lakások igénybe vételének esetleges megszűnése — nehogy a lakásadók sokáig bizonytalanságban legyenek — szintén hirdetményileg fog közzététetni.

Nagyvárad, 1916. szeptember hó 6.
Eleméry Ferencz
katonai ügyi tanácsnok.

Helfy József utóda
NAGYVÁRAD.

KOSSUTH LAJOS-UTCA (Gyár-épület)
Telefon-szám: 51 Alapítatott 1868. évben.

Zsák- és ponyvakölcsönző üzlet.
Uj gabona-, lisztes-, szalma-, heremag- és só-zsákok.

Gépolajokban, hengerolajokban (tovotte) gépkenőcsben a legkitünőbb minőségeket tartom állandóan raktáron. Kőtelneműek, gépszijak, dohány, zsákzsinegek és kévekötelekben. Nagy választék fiakker takarókban és lópokrócokban.

Kátrány és aszfalt lemez kapható!

EMIR arcmosó

legkételetesebb készítmény bőrhámlás és sörny; továbbá izzadó-, fényes, zsíros-, atkás (mitesseres) arera. Ha naponta többször az arcunkat EMIR-rel bedörzsöljük, az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehetfinomságu harmattal lenne bevonva. Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól, mert csak az EMIR névvel ellátott eredeti tüvegekért vállal felelőséget a készítő.

Egy üveg ára 1 korona 50 fillér.

Alabástrom szappan

legfinomabb illatu és legjobb minőségű pipere szappan, mert teljesen tiszta növényi zsírokból van összeállítva, kitűnően habzik és teljesen lugmentes. Pompás illatánál fogva a legelőkelőbb körökben is általánosan el van terjedve.

Egy darab ára 2 korona.

Ha szeplőjétől meg akar szabadulni, ha tiszta fehér arcot óhajt, ugy használjon

Alabástrom- arckenőcsöt

Egy tégely ára 1 kor. 20 fillér.

vidéki megrendeléseket azonnal szállítok és 6 korona értékűek költségmentesen lesznek szállítva. ::

Fenti szerek kaphatók: a készítő

NÉMETH PÁL

gyógyszerész

Arany Kereszt gyógytára, chemiai és cosmetikai labororiumában Szent László-tér, a Városháza mellett.

Fenti szerek valódi minőségben beszerezhetők még Csanda Endre Rákóczi gyógyszerárában Szacsay-utca, a Vadász drogériában. és Farkas István Apolló drogériájában.

IZSÁK LIDIA

elsőrendű fűzőszalon

Nagyvárad,

Nagy Sándor-u. 1.

Park-szálloda

ületében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és baskötőkben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szigligeti színház művésznőinek egyedüli szállítója.

:: Telefon : 11-53. ::

Talp, talphulladék,
talp-pótlóanyag és
bőrhulladéküzletem,
katonáskodásom miatt, laká-
somon folytatom! Kérem t. ve-
vőim továbbbizives pártfogását

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Péter-u. 1/A.

(Bejárat a Sztaroveczky-utca
felől, az inasotthon mellett.)

Régi olcsó árban kaphatók:

Leibchenek, has-
kötők, csipőszori-
tók és mellfűzők

csak

ROSENZWEIG RÓZA

Midergyárában, Szalárdi-u. 9.

OLCSÓ SZÉN!

1 mm. almamezői barnaszén
házhoz szállítva 450 K.

Legkisebb szállítható meny-
nyiség 8 vagy 10 mm

Megrendelhető

Menyhért Szénbánya

Városi irodájában, Kertész u. 11. sz.

(Hajótér villamos megálló mellett.)

!! Telefonszám : 10-85. !!

A MŰJÉG

napenkénti rendszeres szállí-
tását megkezdjük, megrende-
léseket köszönettel veszünk,
előfizetéseket elfogadunk és
előzékeny, pontos kiszolgálá-
sról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad **Sörgyár R. T.**

Telefon 439.

5.

Elsőrendű **jégszekré-
nyek** olcsó árban besze-
rezhetők

Andrényi Károly és Fianál
Nagyvárad.

Az Erzsébetligeten lévő
4 uj földszintes
házban két és három
szobás lakások kiadók,
(Püspöki residenciamellett)

Értekezni lehet a 3. épület-
ben lakó házmesternél, vagy
Incze irodában Bémer-tér 3.

Általános Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke:
1,000.000 korona.

Elfogad betéteket 5 szá-
zalékos kamatozásra a be-
tét napjától számítva. —
Leszámitol váltókat —
Engedélyez előnyös felté-
telek mellett jelzálogköl-
csönöket törlesztésekre.
Előleget ad értékpapirokra